

ХРОНІКА

12–13 січня 2018 р. в Ужгороді відбулася міжнародна наукова конференція «Взаємовплив мов, літератур та культур в епоху глобалізації», присвячена 30-річчю Центру гунгарології Ужгородського національного університету.

Центр було створено за ініціативи відомого мовознавця, професора, доктора філологічних наук, заслуженого діяча науки і техніки України Петра Лизанця, який його очолює і нині. Як відомо, Ужгородський національний університет є одним з центральних осередків угрознавства в Україні, серед його факультетів — і Українсько-угорський навчально-науковий інститут, на базі якого діють три кафедри: угорської філології, історії Угорщини та євроінтеграції, фізико-математичних дисциплін. Після П. Лизанця його деканом став професор О. Шпенник.

За минулі роки Центром гунгарології було здійснено велику організаційну, інформаційну, педагогічну та дослідницьку роботу, опубліковано низку фундаментальних праць з діалектології (багатотомні атласи угорських та українських говірок Закарпаття), перекладні та інші словники, збірники фольклору, монографії, різноманітні переклади, розмовники, посібники й підручники, тут тривали дослідження українсько-угорських міжмовних, міжлітературних та культурних контактів на різних рівнях, було виконано 14 державних тем, таких як «Угорські говори Закарпаття в їх взаємозв'язках з говорами сусідніх слов'янських і неслов'янських мов», «Угорсько-українські міжмовні (міждіалектні) та міжлітературні зв'язки», «Функціонування української мови як державної в багатонаціональному середовищі на Закарпатті», «Інтерференція мов (діалектів) Карпатського ареалу» та ін. У Центрі було проведено 17 міжнародних наукових конференцій та симпозіумів. Професор П. Лизанець упродовж 2008–2015 років опублікував свої наукові праці у 30-ти томах з покажчиком (31 том).

Центр видає двомовний збірник

«Acta Hungarica», підтримує зв'язки з зарубіжними освітніми та науковими закладами, його відвідували відомі політики, науковці, діячі культури. У приміщенні Центру, що є історичною пам'яткою, відбуваються художні виставки, зустрічі, вечори тощо.

12 січня конференцію урочисто відкрив професор П. Лизанець, який привітав гостей і учасників наукового зібрання. Начальник управління національностей та релігій Закарпатської обласної державної адміністрації Й. Резеш зачитав привітання учасникам конференції від голови Закарпатської адміністрації Г. Москаля, вручив директорів Центру гунгарології П. Лизанцю відзнаку ОДА «За заслуги перед Закарпаттям». З вітальними промовами виступили також проректор з наукової роботи УжНУ І. Студеняк, Генеральний консул Угорщини в м. Ужгороді Й. Бугойло, перший заступник голови Закарпатської обласної ради Й. Борто, директор Українсько-угорського навчально-наукового інституту УжНУ, голова Національної ради Демократичної спілки угорців України О. Шпенник.

На пленарному засіданні П. Лизанець виголосив доповідь «Гунгаристика в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку», у якій зробив огляд історії угрознавства в Україні в цілому, ширше окресливши освітні й наукові здобутки Ужгородської гунгарології. Ф. Голгер (Гамбург, Німеччина) виголосив доповідь «Стан гунгарології в Німеччині: успіхи та невдачі», спинившись на здобутках і певних негативних тенденціях розвитку сучасної угристики в Німеччині. Л. Мушкетик (Київ) у доповіді «Українсько-угорські контакти у фольклорі Закарпаття: теоретичні та практичні аспекти досліджень» розповіла про угорські запозичення в українському фольклорі Закарпаття. А. Золтан (Будапешт, Угорщина) у виступі «Чому “fog” є допоміжним дієсловом у майбутньому часі?» поділився своїми думками та висновками щодо відмінювання угорських дієслів із залученням

численних прикладів з інших, зокрема слов'янських, мов. В. Барчан у доповіді «Світогляд Юрія Станиця» навела цінні факти життєвої і творчої біографії письменника. М. Фабіан оприлюднила свої компаративні студії у доповіді «Системно-структурна організація етикетного лексично-семантичного поля в українській, угорській та англійській мовах». З доповідями виступили також колишні викладачі кафедри угорської філології, ветерани, які багато зробили у справі підготовки студентів, написанні наукових праць та підручників, К. Горват («Зооніми в закарпатських народних фраземах») і В. Васовчик («Основні етапи розвитку угорсько-українських літературних зв'язків»).

Потім розпочалися секційні засідання. Так, на секції «Мовознавство» було залувано доповіді М. Дерке, Е. Береш, З. Кармачі, О. Надь, Х. Зекань та ін. про певні лексичні, стилістичні та інші особливості угорської мови Закарпаття, зміни в угорському правописі, питання викладання угорської мови у школах і вишах як рідної та іноземної тощо.

На секції «Міжмовні контакти» розглядалися міжмовні зв'язки, зокрема угорсько-українські, угорсько-німецькі та ін., а також запозичення та їх модифікації в різних видах текстів (виступи І. Сабодоша, І. Туріс, А. Марку та ін.). В. Штефуца (Ніредьгаза, Угорщина) проаналізувала українські особові назви в українських говорах на матеріалах українсько-молдавських грамот XIV–XV ст., Є. Барань описала базу даних найбільшого на сьогодні українсько-угорського та угорсько-українського словника за ред. І. Удварі.

На секції «Літературознавство» виголошено доповіді про українських та

угорських письменників і критиків, а також з перекладознавства (Д. Гульпа — «Українські переклади творів Яноша Араня», Т. Чонка — «Розвиток загальнолюдських моральних цінностей у процесі навчання сучасної української літератури»). Дві доповіді було присвячено фольклорній тематиці: О. Тиховської — «Відображення культу сонця у світогляді українців Закарпаття», а також Е. Чуки — «Тематичний аналіз збірки закарпатських угорських казок “Три золоті стріли” (за ред. П. Лизанця)».

На секції «Міжлітературні контакти» виступили викладачі та науковці з Дебрецена (Угорщина) Е. Борто, А. Явор та П. Форішек, які давно підтримують освітні й наукові контакти з Ужгородським університетом і Центром гунгарології. З доповіддю виступив також ужгородський фольклорист Ю. Туряниця, який здавна цікавиться порівняльними дослідженнями фольклору. На секції йшлося і про етнографічні аспекти публіцистики В. Гренджи-Донського (О. Барчан), прозу Богдана Лепкого про Угорщину в часи Першої світової війни (О. Кордонець) та ін.

Наступного дня на пленарному засіданні голови секцій прозвітували про роботу своїх підрозділів. Присутні відзначили високий організаційний та науковий рівень проведення конференції, висловили свої зауваження, рекомендації та побажання Центру гунгарології, виробили спільну резолюцію наукового зібрання.

Тези та доповіді конференції було видано напередодні її проведення, тож учасники заздалегідь отримали їх разом з програмою та іншими матеріалами.

Л. МУШКЕТИК